

Predstavljen opus prve priznate srpske slikarke Katarine Ivanović MODERNA SRTEMLJENJA NACIONALNE HEROINE

– *Sasvim sigurno da je delo Katarine Ivanović svedočanstvo vremena u kojem je ona živela, ali iznad svega je svedočanstvo nje same. Zato smo želeli da pokažemo nju ne samo kroz ogledalo vremena u kojem je živela, nego i kroz naše. Tako da posmatramo Katarinu koja je svesna svog talenta i svoje uloge, svesni toga da je ostavila neizbrisiv trag, iako u vremenu kada je ona živela možda nije imala toliku podršku tog sveta u kom se kretala, a koji je bio muški svet* – kaže **Petar Petrović**, kustos Zbirke srpskog slikarstva 18. i 19. veka beogradskog Narodnog muzeja, autor gostujuće izložbe ***Slika u ogledalu – Katarina Ivanović*** kojom je obeleženo 200. godina rođenja Katarine Ivanović, prve priznate i školovane srpske slikarke, te prve žene članice Srpskog učenog društva (današnje SANU).

Povodom tog važnog datuma, *Narodni muzej* u Beogradu, kojem je Katarina Ivanović poklonila svoju umetničku ostavštinu, krajem prošle godine priredio je ovu izložbu, koju je i novosadska publika bila u prilici da vidi. Postavku, koja se tokom septembra i oktobra mogla pogledati u *Galeriji Matice srpske*, činila su čuvena dela ***Katarine Ivanović (Autoportret, Umetnica u ateljeu, Osvajanje Beograda, Italijanski vinogradar*** i druga), kao i ona manje poznata javnosti. Od 33 izložene slike, njih 30 su vlasništvo Narodnog muzeja, a tri su vlasništvo Galerije Matice srpske – ***Mlada žena u srpskom (Anka Topalović rođ. Nenadović), Mrtva priroda sa češljugarom*** i ***Starica se moli pred obed***.

– *Smatrali smo kao našu dužnost i obavezu, ali isto tako i čast, da u Novom Sadu predstavimo ovu značajnu izložbu, budući da verujemo da je jedan od osnovnih zadataka nacionalnih institucija kulture upravo obeležavanje velikih jubileja kakav je ovaj i bavljenje ne*

samo interpretacijom nego i reinterpretacijom, odnosno kontekstualizacijom u nekom savremenom smislu – ističe **mr Tijana Palkovljević**, upravnica Galerije Matice srpske i dodaje da, skladno tome, izložbu prati katalog sa studijskim tekstom *Petra Petrovića* i impresijama grupe mladih autora savremene kulturne scene, koji kroz svoje radove ilustruju kako se, dvesta godina po rođenju umetnice, razume njeno stvaralaštvo, značaj, uloga u istoriji srpske kulture.

Iz današnje perspektive slikarski opus *Katarine Ivanović* (Vesprem, 1811 – Stolni Beograd, 1882), stilski u raskoraku između bidermajera i romantizma, zauzima značajno mesto u analizi slikarstva i umetničkih pravaca 19. veka. Iako on nije veliki, a slikarska umešnost na pojedinim radovima zakazuje, naročito kada je reč o proporcijama (u čemu prednjače istorijske kompozicije), radovi ove nacionalne heroine nesumnjivo otkrivaju njen slikarski talenat, snagu i emancipaciju srpske umetnosti, kao i izuzetnost žene u čijem su stvaralaštvu i liku sažeta moderna stemljenja i nova pregnuća. Primetno je da je ova umetnica, koja je svoje slikarske pouke dobila u Pešti i na Bečkoj umetničkoj akademiji, radila veoma studiozno i savesno te da se nekim slikama iznova vraćala, kao da je želela da generacije koje dođu shvate da je ona bila apsolutno predana umetnosti. Dovoljno je pogledati njene vrsne portrete, autoportrete i mrtve prirode, gde je dosegla najviše dometa, da bi se videlo u kojoj meri je bila posvećena. Stoga ne čudi što su joj njen rad i talenat doneli društveno priznanje u intelektualnim krugovima Srbije i Austrougarske.

Osim doprinosa razvoju srpskog slikarstva, u koji je unela nove teme – žanr scene i mrtvu prirodu, i život Katarine Ivanović, društvene prilike s kojima se susretala kao i uspesi s kojima ih je prevazilazila pokazuju nam njenu veličinu, svedoče o emancipaciji i jednom vremenu te istovremeno daju primer pozitivnog i progresivnog uticaja na društvenu misao. Ona pripada onim umetnicima koji su odrastali u drugoj sredini, ali koji su imali svest o tome da će ono što rade imati vrednost i živeti samo ako ostane u korpusu naroda kojem pripadaju.

Maja Vučković